

Порядок реєстрації народження та визначення походження дитини

Реєстрація народження дитини – правовий акт, що засвідчує її походження. Чинне законодавство України забезпечує людині можливість реалізації природних прав на шлюб, на сім'ю, материнство та батьківство. Він захищає новонароджену дитину, створюючи для неї передумови щасливого життя в сімейному оточенні, в атмосфері любові і розуміння, сприяє виконанню сім'єю різноманітних соціальних функцій, головною серед яких є народження і виховання людини.

Реєстрація народження дитини провадиться державним органом реєстрації актів цивільного стану з одночасним визначенням її походження та присвоєнням прізвища, імені та по батькові і засвідчується свідоцтвом про народження (ст. 144 Сімейного кодексу України).

Права та обов'язки матері, батька і дитини ґрунтуються на походженні дитини від них, засвідченому державним органом реєстрації актів цивільного стану в порядку, встановленому статтями 122 та 125 Сімейного кодексу України (ст. 121 Сімейного кодексу України).

Прізвища, імена та по батькові є тими ознаками, які індивідуалізують особу, виділяють її з-поміж інших, надаються їй при реєстрації народження і є невід'ємними від неї.

Прізвище дитини визначається за прізвищем батьків. Якщо мати, батько мають різні прізвища, прізвище дитини визначається за їхньою згодою. Батьки, які мають різні прізвища, можуть присвоїти дитині подвійне прізвище, утворене шляхом з'єднання їхніх прізвищ. Спір між батьками щодо прізвища дитини може вирішуватися органом опіки та піклування або судом (ст. 145 Сімейного кодексу України).

Ім'я дитини визначається за згодою батьків. Ім'я дитини, народженої жінкою, яка не перебуває у шлюбі, у разі відсутності добровільного визнання батьківства визначається матір'ю дитини. Дитині може бути дано не більше двох імен, якщо інше не впливає із звичаю національної меншини, до якої належать мати і (або) батько. Спір між батьками щодо імені дитини може вирішуватися органом опіки та піклування або судом (ст. 146 Сімейного кодексу України).

По батькові дитини визначається за іменем батька. По батькові дитини, народженої жінкою, яка не перебуває у шлюбі, за умови, що батьківство щодо дитини не визнано, визначається за іменем особи, яку мати дитини назвала її батьком (ст. 147 Сімейного кодексу України).

Реєстрація народження дитини провадиться державним органом реєстрації актів цивільного стану за місцем народження дитини або за місцем проживання її батьків чи одного з них за їх усною чи письмовою заявою.

Батьки зобов'язані невідкладно, але не пізніше одного місяця від дня народження дитини, зареєструвати народження дитини в державному органі реєстрації актів цивільного стану (ст. 144 Сімейного кодексу України).

Несвоєчасна без поважної причини реєстрація батьками народження дитини в державних органах реєстрації актів цивільного стану тягне за собою накладення штрафу від одного до трьох неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (ст. 212 Кодексу України про адміністративні правопорушення).

Одночасно з заявою про реєстрацію народження подаються:

а) паспорти або паспортні документи, що посвідчують особи батьків (одного з них). Якщо документ, що посвідчує особу одного з батьків, з поважних причин не

може бути пред'явлений, то орган реєстрації актів цивільного стану не вправі відмовити в реєстрації народження дитини. Відомості про другого з батьків у цьому разі зазначаються на підставі свідоцтва про шлюб.

б) паспорт або паспортний документ, що посвідчує особу заявника, у разі, якщо реєстрація народження провадиться не батьками, а іншою особою;

в) документ, який є підставою для внесення відомостей про батька дитини (свідоцтво про шлюб, заява матері, спільна заява матері та батька дитини, заява батька про визнання батьківства). За відсутності свідоцтва про шлюб підтвердженням зареєстрованого шлюбу може бути відмітка про його реєстрацію в паспортах або паспортних документах матері та батька дитини (пункт 11 глави 1 розділу III Правил реєстрації актів цивільного стану в Україні).

Підставами для реєстрації народження є:

а) медичне свідоцтво про народження форми № 103/о, затвердженої наказом Міністерства охорони здоров'я України від 08.08.2006 № 545, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 25.10.2006 за № 1150/13024, що видається закладами охорони здоров'я, незалежно від підпорядкування та форми власності, де приймаються пологи;

б) медична довідка про перебування дитини під наглядом лікувального закладу форми № 103-1/о, затвердженої наказом Міністерства охорони здоров'я України від 08.08.2006 № 545, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 25.10.2006 за № 1150/13024, заява двох свідків, присутніх при пологах, у разі народження дитини поза закладом охорони здоров'я;

в) акт, складений відповідними посадовими особами (капітаном судна, командиром, начальником потягу тощо) за участю двох свідків і лікаря або фельдшера (якщо лікар або фельдшер були на транспортному засобі), у випадку народження дитини на морському, річковому, повітряному судні, у потязі або в іншому транспортному засобі. У разі відсутності лікаря або фельдшера реєстрація народження провадиться на підставі вказаного акта та медичної довідки про перебування дитини під наглядом лікувального закладу форми № 103-1/о;

г) лікарське свідоцтво про перинатальну форми № 106-2/о, затвердженої наказом Міністерства охорони здоров'я України від 08.08.2006 № 545, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 25.10.2006 за № 1150/13024, у разі мертвонародження.

Ці документи подаються до органу реєстрації актів цивільного стану, де реєструється народження. При відсутності підстав для реєстрації народження, визначених у цьому пункті, реєстрація народження провадиться на підставі рішення суду про встановлення факту народження даною жінкою (пункт 2 глави 1 розділу III Правил реєстрації актів цивільного стану в Україні).

Дитина, яка зачата і (або) народжена у шлюбі, походить від подружжя. Походження дитини від подружжя визначається на підставі свідоцтва про шлюб та документа закладу охорони здоров'я про народження дружиною дитини (частина перша статті 122 Сімейного кодексу України).

Дитина, яка народжена до спливу десяти місяців після припинення шлюбу або визнання його недійсним, походить від подружжя (частина друга статті 122 Сімейного кодексу України).

Подружжя, а також жінка та чоловік, шлюб між якими припинено, у разі народження дитини до спливу десяти місяців після припинення їх шлюбу, мають право подати до державного органу реєстрації актів цивільного стану спільну заяву про невизнання чоловіка (колишнього чоловіка) батьком дитини. Така вимога може

бути задоволена лише у разі подання іншою особою та матір'ю дитини заяви про визнання батьківства. Якщо дитина народилася до спливу десяти місяців від дня припинення шлюбу внаслідок смерті чоловіка, походження дитини від батька може бути визначене за спільною заявою матері та чоловіка, який вважає себе батьком (частина третя статті 122 Сімейного кодексу України).

Якщо мати та батько дитини не перебувають у шлюбі між собою, походження дитини від батька визначається за їх заявою; за заявою чоловіка, який вважає себе батьком дитини; за рішенням суду (частина друга статті 125 Сімейного кодексу України).

Орган державної реєстрації актів цивільного стану вносить відповідні зміни до Книги реєстрації народжень на підставі заяви про визнання батьківства або рішення суду та видає нове свідоцтво про народження (ст. 134 Сімейного кодексу України).

При народженні дитини у матері, яка не перебуває у шлюбі, у випадках, коли немає спільної заяви батьків, заяви батька або рішення суду, запис про батька дитини у Книзі реєстрації народжень провадиться за прізвищем матері, а ім'я та по батькові батька дитини записуються за її вказівкою (частина перша статті 135 Сімейного кодексу України).

Отже, визначення походження дитини спрямовано насамперед на правовий захист дитини як повноправного члена суспільства та утвердження унікальності та неповторності кожної людини та кожної сімейної спільноти.